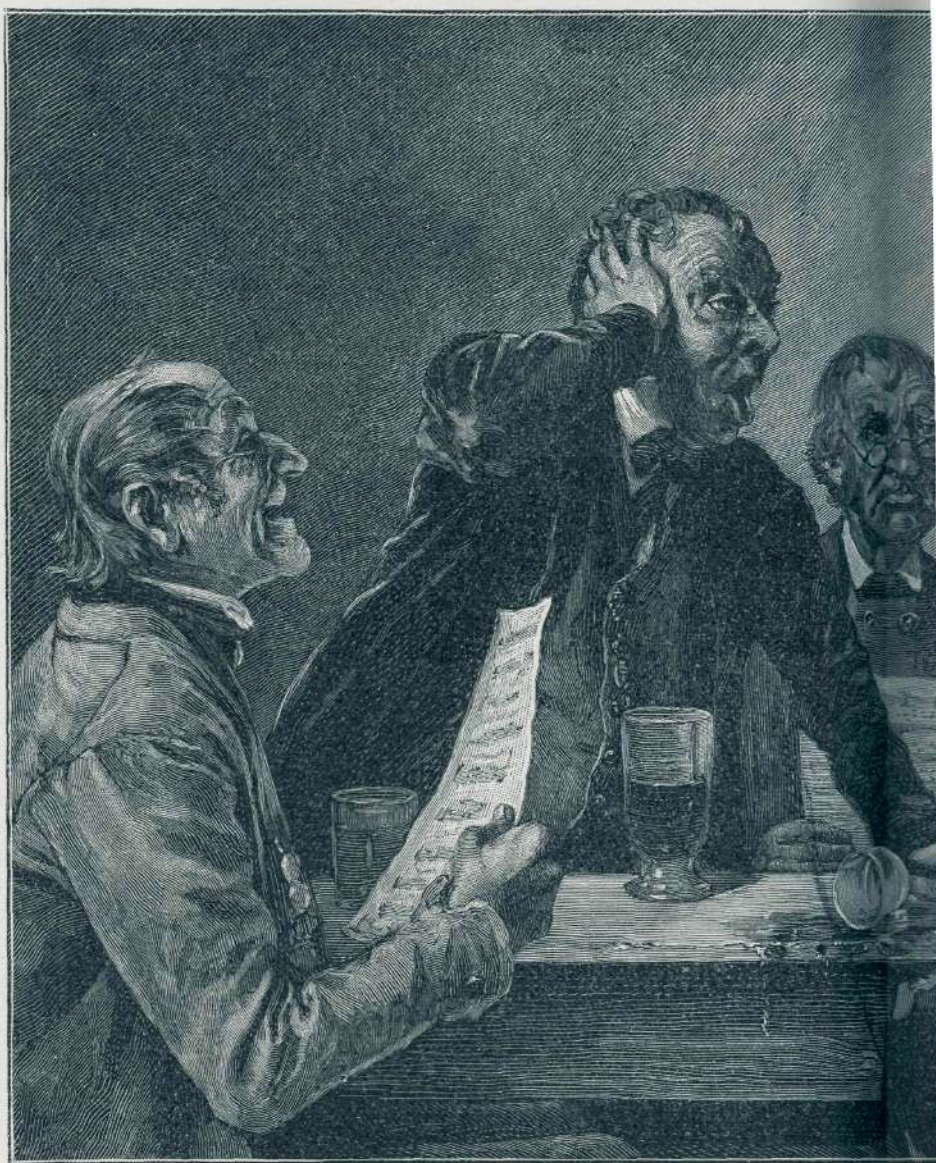

1902. — To je drugi zvezek Šubertove zbirke „Z uplynulých dob“, katere prvo knjigo smo že omenili na strani 182. „Dom in Sveta“, in katera je med Čehi našla obilo priznanja. Šubert je stopil na čelo češkemu narodnemu gledališču v oni dōbi, ko so stopali Čehi iz ozkih razmer skromne pozabljenosti v novo, cvetočo, bogato dōbo umetniškega razvoja. Zato ima pa tudi velike zasluge pri latorovem vencu, ki si ga je spletel češki umetniški genij. Šubert je hotel češko dramatično umetnost povzdigniti na najvišjo stopinjo. Zato je popotoval po vseh evropskih krajih, ki so sloveli po umetnosti svojih igravcev, ter je proučeval njih delovanje in jih tudi vabil v Prago, da tam s svojo umetnostjo požive in oplodé češkega umetniškega duha. V pričujočih knjigah pa popisuje razne spomine na slavne pisatelje in umetnike, katere si je nabral na teh zanimivih popotovanjih. Lepa Italija, domovina muz, slikovita Riviera z vsem bleskom poetičnega romanskega juga se nam tu predstavljata v svojih umetniških zastopnikih. In odtod potujemo z duhovitim pisateljem na hladni sever, v carski Peterburg in v „sveto Moskvo“. A nas Slovence bolj zanima drug, sicer mnogo krajši in ponižnejši del te knjige. V poglavju „Pri otviraní jichoslovanských divadel“ govori namreč Šubert obširneje o naših domačih gledaliških razmerah. L. 1891. je bil Šubert v Ljubljani navzoč pri otvoritvi našega deželnega gledališča. Tu je spoznal Šubert nekaj slovenskih pisateljev in igravcev. Splošno je bil vtisek, ki ga je dobil pri nas v Ljubljani, jako ugoden. Bil je nadepolen in pogumen začetek. Iz Ljubljane nas povede pisatelj takoj v Zagreb ter nam v duhu razkazuje tamošnje gledališče in njegove junake. — Tudi ta knjiga je jako elegantno opremljena in okrašena z mnogimi slikami. Iz Ljubljane pač vidimo v njej samo sliko novega gleda-

lišča. Knjiga ima še posebno zanimivost za one, ki so sami sodelovali pri opisanih slavnostih.

L.

Fr. S. Procházka: **Nejnovější písničky.** Nákladem Jos. R. Vilímka v Praze. Cena 1 K. — Že nekoliko čeških pesnikov je poizkušalo

Naš novi t.

posnemati narodno češko poezijo, a noben ni bil v tem pogledu tako srečen kakor Fr. S. Procházka. Narodne pesmi posnemati ni lahko niti za najbolj nadarjenega pesnika. Pesnik, ki hoče posnemati narodne pesmi, je v svojem tvorjenju omejen v obliki in zlasti v gradivu.

Narodna poezija ima določene meje čuvstev in misli, ki umetnemu pesniku ne dovoljujejo, da bi po svoji volji popustil vajeti svoji domišljiji in jo pustil svobodno letati v velikem, neizmernem kraljestvu poezije. V tej panogi pesništva mu je določen edin, ozko omejen kraj,

mogoče zlagati boljših, ako noče posnemati svojega lastnega dela. Pa letá zbirka nas prepričuje takoj na prvih straneh, da Procházka še ni izcrpal svoje pesniške zmožnosti. Prosti, ali nežni, celo globoki ton je ostal v novi zbirki isti, samo motivi so novi. Nahajajo se tu pesmi od nežno-otroških („Kolébavka“) do ljubavno-hrepenečih („Skrivánek“), od bojazljivo-tesnobnih („Vrány“) do humoristično - prešernih. Kako prešerno se tu glasi pesem „hajdaláků“: „Hajdaláci měli práci velikou, hospodu si postavili, tři dni jedli, tři dni pili s muzikou, no s muzikou.“ Ali pa kako humoristično se glasi pesem o pivu:

Kdybys nám, pivečko, umřelo,
vodu pít by se nám nechtělo,
plakaly by staří, mladí
z mokré čtvrti kamarádi.

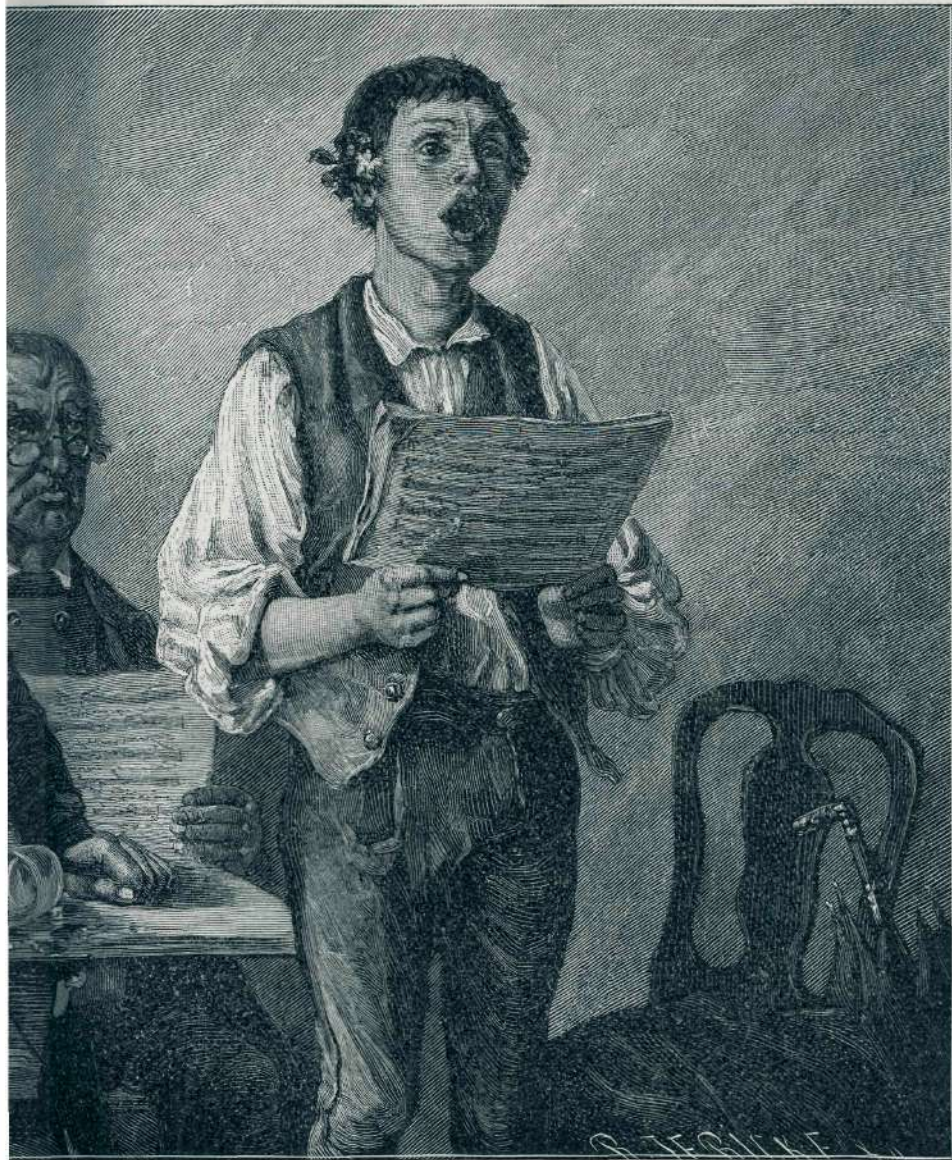
Kdybys nám, pivečko, skonalo,
to by nás sirotků zůstalo,
všichni mistři, všechny cechy,
plakaly by celé Čechy.

Kdybys nám, pivečko, zesnulo,
všecko by na světě ztrnulo,
poklesly by všechny ruce,
byl by konec revoluce.

Fr. S. Procházka je zopet s svojo knjigo pokazal, kaj je mogoče stvoriti tudi s prosto, neumetno besedo onemu, ki ima dovolj misli in resničnega čuta. Vse Procházkovske pesmi so okenca v dušo, v srce češkega ljudstva, in vendar so tudi navdahnjene z individualno karakteristiko.

Strniska. Humoresky. Napsal Václav Štech. Cena 2 K 40 h. Nákladem Hejda a Tuček v Praze. — To je dvanajst veselih sličic, od katerih so nekatere jako satirične, zlasti štiri „Z literární brázdy“ in potem dve zadnji „Groteska staročeská“

in „Groteska staroegyptská.“ Šaljivi, lahki način Štechovega pisanja, ki je znan že iz prejšnjih njegovih knjig, se opaža tudi v tej knjigi. Nekatero humoresko, kakor „Druhou třídou“, „Záhadné děvče“ so zelo dovtipne. Ker nobena sličica ni prestopila niti v satiri niti v

novi tenor.

čez katerega meje ne sme, ako noče zabresti na stransko pot, kjer čaka le smrt narodne poezije. A Fr. S. Procházka se je znal izogniti vsem nevarnostim. Že prva zvezka njegovih „Písniček“ in „Novějších písniček“ sta imela velik uspeh, in zdelo se je, da pesniku ni